

VERSLAGEN VAN DE MAANDVERGADERINGEN

te Heerlen op 10 januari 1978

Na de gebruikelijke gelukwensen voor het nieuwe jaar door de kringvoorzitter werd de heer J.H. Coonen herdacht. Deze was tot op hoge leeftijd een zeer actief lid en bracht voor de vergadering vaak talrijke bloemen mee. Daarna kreeg Dr. Dijkstra het woord over Auvergne, waar hij zesmaal een vakantie doorbracht, zowel in het voorjaar als in de zomer. Auvergne is gekenmerkt door zijn talrijke vulkanen, men kent er meer dan 60 goed bewaardgebleven kraters. Daarom werd eerst een overzicht gegeven over het ontstaan en vergaan van deze. Behalve van deze werden dia's vertoond van kratermeren en pseudokratermeren. Tijdens de laatste ijstijd hebben de toenmalige bewoners beschutting gevonden in de grotten. Beenderen van Mastodont, Olifant en Tapir werden daar aangetroffen. Bekende toppen door de ronde van Frankrijk en door de wintersport zijn Puy de Dôme, Mont Dore en Puy de Sancy. Behalve de

J.H. Coonen †

foto: van Nieuwenhoven

Hop en een nog niet vliegensbekwame Geitemelker vielen de zeer talrijke Nachtegalen op.

Wat de flora betreft: de zwak zure bodem bepaalt deze en verder de vele zeer natte weiden in de dalen. Op de laatste komen de Wilde narcis (*Narcissus pseudo-narcissus*) en de evenzeer ook wilde Witte narcis (*N. poeticus*) en talrijke Mannetjes orchis (*Orchis mascula*) voor. Op drogere grond de Kuifhyacint (*Muscaria comosa*) met zijn onvruchtbare lokbloemen in de top van zijn bloeiwijze. Deze soort kwam vroeger ook in Zuid-Limburg voor. Wildemanskruid (*Anemone pulsatilla*) wel bekend van vroegere excursies van het Genootschap naar Han. Verder de daarop in vorm lijkende *A. pratensis* en *montana*, purper van kleur en de laatste is donker rood, bijna zwart. Vlak langs een wandelpad dicht bij een grote kampeerplaats was *Lilium martagon* ongemoeid gelaten. In de dennenbossen overal, maar toch ook weer aan een bepaalde lichtintensiteit aangepast, de Dennenorchis (*Goodyera repens*). Tenslotte zeer veel exemplaren van de Vlierorchis (*Dactylorhiza sambucina*). Deze orchidee is merkwaardig omdat de bloemkleur of geel of roodpurper is. Beide vormen groeien door elkaar heen, waarbij de gele misschien iets talrijker is. Men zou veronderstellen dat er talrijke kruisingen moeten voorkomen van exemplaren met een mengkleur. In de literatuur is daarover niets te vinden en ook niet waarom deze niet voorkomen. Toch was de spreker zo gelukkig één rosekleurig exemplaar met een zweem van violet aan te treffen tussen de duizenden gele en rode exemplaren.

Vervolgens vertoonde mevr. Vellen talrijke, over het algemeen genomen, zeer fraaie dia's van bloemen en planten uit Unter Engadin in de buurt van Schulz.

te Maastricht op 2 februari 1978

In vervolge op het succes van een tweetal vorige bijeenkomsten, waarin praktisch werd gewerkt,

D'n Observant, gezien vanuit België foto: van Nieuwenhoven
De hoogte bedraagt slechts 165 m + NAP. Het Drielandenpunt te Vaals 321 m + NAP (Correctie op de getallen in de beschrijving van de Mergellandroute ANWB, zie vorige aflevering Maandblad)

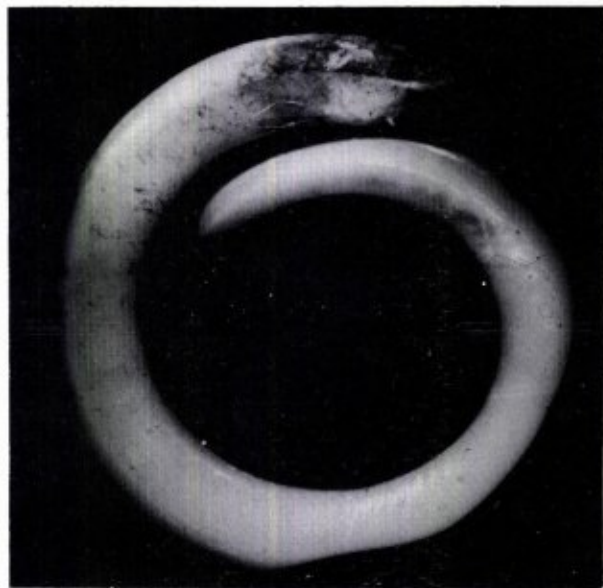
opende de voorzitter de vergadering in het leslokaal in plaats van in het filmlokaal van het Natuurhistorisch Museum. Het geringe aantal aanwezige leden maakte een diepgaande discussie mogelijk over het hoe en waarom van het feit dat er maar zo weinig (14) mensen waren. Er werden diverse suggesties gedaan om hier verbetering in te brengen. Ook werd gesteld, dat het juist met een kleine groep zeer plezierig werken is, vooral als men bepaalde activiteiten wil ondernemen zoals het braakballen-onderzoek vanavond. Men was unaniem van oordeel, dat dit ook vaker diende te gebeuren.

Broeder Virgilius zag op deze avond de kans om iets meer te vertellen en te laten zien van enkele insecten-vangsten, waarbij een nieuwe bijen-soort voor Nederland, gevangen in de Maastrichtse Fronten, *Hylaeus cornuta* (Smith), 1977 en het "gekke beest van Virgil" *Arachnospila virgilabnormus* (Wolf), nova species 1975, ze is ook aanwezig in het museum.

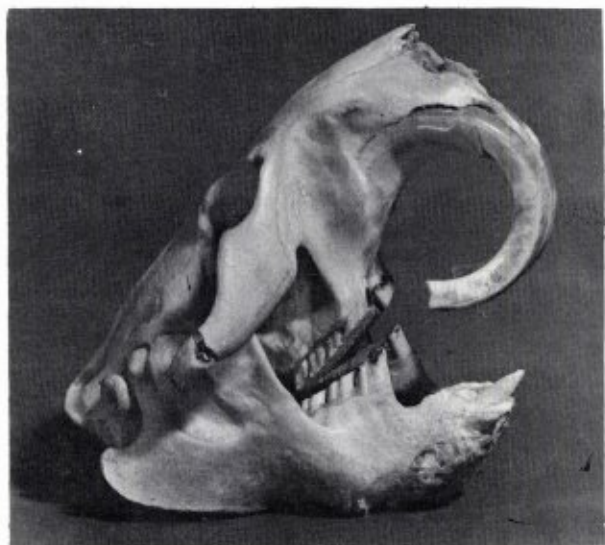
De heer Kemp ging uitvoerig in op de verkeerde

hoogte-aanduiding van de St. Pietersberg in het laatste maandblad-nummer. Hij vergeleek de hoogte van de Maas (± 50 NAP) met de St. Pietersberg (± 105 NAP) en de stortberg (± 165 NAP) met een aantal steenbergen in Limburg en omgeving (Steenberg ON. I ± 100 m en Genk ± 115 m boven maaiveld). Het drielandenpunt te Vaals ligt op 321 m + NAP.

In verband met de practicumavond bracht de heer Heerkens Thijssen de onderkaak van een konijn mee en de heer Meijer toonde een konijneschedeltje met "olifantstanden" dat van de heer Roosenburg te Eijsden afkomstig was. Hij toonde zich gelukkig met deze nieuwe aanwinst en stelt erg veel prijs op meer van dergelijke "vondsten". Hij legde uit dat konijnen en ook knaagdieren, doorgroeiende tanden hebben die "op peil blijven" door regelmatige slijtage. Wanneer de tanden niet goed op elkaar sluiten (geen goede beet, occlusie) dan groeien ze steeds

Olifantstand van een muis, gevonden in een braakbal
foto: J. van der Kamp

Schedel van een bever met olifantstanden
foto: Jan van Eijk

langer uit, de boventanden krullen om en de onderstanden worden lange spiezen. Doordat onder meer de heren Hilligers en Van Mourik daarop doorgingen ontstond een interessant gesprek op meerdere vormen van "olifantstanden", als "natuurlijke" groeiwijze zoals bij het hertswijn en de olifant zelf en ook als "fokvorm" bij varkens om sieraden (armbanden) te verkrijgen (1 cirkel = 7 jaar. Tobriand-eilanden).

Van de olifantstanden naar muizeschedeltjes was een kleine stap.

De woelmuizen hebben doorgroeiende kiezen en de ware muizen hebben kortkronige kiezen met duidelijke wortels, net als de mens (vandaar ook dat ware muizen zich wel in huis kunnen handhaven, hetzelfde voedsel als de mens eten, en woelmuizen, zoals de veldmuis, niet.)

Het practicum sloot onmiddellijk aan bij de theorie en met behulp van binoculairs, pincetten en deter-

mineertabelletjes peuterde men aan braakballen en werden verschillende soorten ware en woelmuizen uitgeplozen. De heer Gilissen had braakballen van ransuilen uit het dorp Schin op Geul en uit een bosgebied bij Cadier en Keer verzameld.

Tevens alle braakballen van een kerkuile-echtpaar uit een muurholte van het kasteel van de heer Roosenburg bij het grindgat te Oost-Eijsden en braakballen van een kerkuil uit de buurt van Bunde. Het was de bedoeling een vergelijkend onderzoekje te doen naar het mogelijke verschil in prooidieren van de 2 soorten uilen en de verschillende biotopen.

In het verleden heeft de heer Stevens dit al eens gedaan met de braakballen van de ransuilen in het Encibos (zie N.H.M., juni 1968, p. 84, e.v.) Helaas was het een te omvangrijke opdracht voor één avond en werden er slechts 29 kerkuilebraakballen bekeken, maar dan wel grondig. Het resultaat was als volgt:

4 "mussen" schedels, 1 merel, 4 andere vogels, 43 veldmuizen, 9 aardmuizen, 2 bosmuizen, 12 bosspitsmuizen, 15 huisspitsmuizen.

Het betrof prooidieren uit de omgeving van het grindgat. De vooropgestelde hypothese dat er veel vogelschedels in te vinden zouden zijn werd dus niet bewaarheid. Wel bleek dat het enthousiasme om te onderzoeken in het genootschap springlevend is. Gaan we een volgende keer verder?

NIEUWE SLAK VOOR NEDERLAND

Tot op heden waren twee soorten zoetwaterslakjes van ons land bekend, namelijk *Ancylus fluviatilis* Müller, 1774 (Ancyridae) en *Acroloxus lacustris* (L., 1758) (Acroloxidae). Gittenbergen (1974) vermoedde, dat naast deze twee soorten nog een derde in Nederland gevonden zou kunnen worden, namelijk *Ferrissia wautieri* (Mirolli, 1960) (Ancyridae). Thans kunnen de schrijvers bevestigen, dat deze soort in Nederland voorkomt.